

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Petra Příhody v právní věci žalobce **F. A., a. s.,** zastoupeného advokátkou JUDr. Janou Svatoňovou, se sídlem Jungmannova 31/36, 110 00 Praha 1, proti žalovanému **Ministerstvu kultury**, se sídlem Milady Horákové 139, 160 41 Praha 6, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 6. 2002, č. j. 16918/2001,

takto:

I. Žaloba **se zamítá.**

II. Žalobce **je povinen** zaplatit žalovanému částku 720 Kč na úhradu nákladů řízení, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí Ministerstva kultury (dále jen „žalovaný“), kterým byl podle ustanovení § 2 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči dům č. p. 1325 ve Š. ulici v P. 1 prohlášen za kulturní památku.

Žalobce především namítá, že napadené rozhodnutí obsahuje formální i věcné vady, vychází z nedostatečně zjištěných skutkových okolností a způsob hodnocení důkazů odporuje principu zjišťování objektivní pravdy. Proto je žalobce považuje za nepřezkoumatelné pro zmatečnost a nedostatek důvodů.

Žalobce koupil předmětný dům na základě kupní smlouvy uzavřené dne 29. 7. 1999, přičemž v této době dům nebyl evidován jako kulturní památka, pouze se nacházel na území památkové rezervace. Protože podle zpracovaných studií a posudků technického stavu byla prokázána ekonomická nenávratnost opravy objektu, rozhodl se žalobce pro odstranění stavby

domu a jeho nahrazení novostavbou a dne 27. 9. 2001 požádal odbor výstavby OÚ Městské části Praha 1 o povolení odstranění stavby. V této věci bylo nařízeno místní šetření, kterého se zúčastnil i zástupce Státního ústavu památkové péče v Praze a následně podal dne 9. 11. 2001 K. za S. P. návrh na zapsání předmětného domu do Státního seznamu nemovitých kulturních památek a dne 7. 11. 2001 podal návrh na prohlášení domu za kulturní památku rovněž Státní ústav památkové péče.

Rozhodnutí žalovaného o prohlášení předmětné nemovitosti za kulturní památku má podle ustanovení § 13 zákona č. 20/1987 Sb. za následek předkupní právo státu za cenu stanovenou podle cenových předpisů, a nelze-li takto cenu určit, za cenu obvyklou odpovídající povaze věci. Tuto skutečnost považuje žalobce za nucené omezení výkonu vlastnického práva, za porušení rovnosti účastníků občanskoprávního vztahu a za porušení principu rovnosti vlastnického práva. Citované ustanovení považuje žalobce za protiústavní a za odporující Dodatkovému protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a v této souvislosti poukazuje rovněž na nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 1994, sp. zn. III. ÚS 102/1994. V důsledku rozhodnutí o prohlášení věci za kulturní památku tak dochází k trvalému omezení vlastnického práva, přičemž žalobci tím vzniká škoda z důvodu zvýšených nákladů investiční povahy, výdajů na projekty před prohlášením za kulturní památku, nemožnosti realizace projektu a snížení hodnoty nemovitosti z tržní hodnoty na minimální úroveň znaleckého ocenění. Ke zmíněnému omezení přitom dochází bez poskytnutí náhrady. Žalobce odkazuje na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 35/94, nicméně poukazuje na skutečnost, že nezpochybňuje obecný zájem na ochraně kulturních památek, nýbrž podmínky, za kterých je tato ochrana vykonávána státem, a to zejména prostřednictvím předkupního práva státu dle § 13 zákona č. 20/1987 Sb., který považuje za anachronismus.

Ohledně této žalobní námitky však žalobce při ústním jednání před Nejvyšším správním soudem, konaném dne 28. 4. 2004, uvedl, že na ní netrvá, a to s ohledem na změnu zákonné úpravy. Novelou zákona č. 20/1987 Sb., provedenou zákonem č. 320/2002 Sb. (nabyl účinnosti dne 1. 1. 2003), totiž došlo ke změně citovaného zákonného ustanovení, přičemž podle jeho novelizovaného znění je vlastník kulturní památky povinen v případě zamýšleného prodeje kulturní památky ji přednostně nabídnout ministerstvu kultury ke koupi, pouze *jde-li o movitou kulturní památku nebo jde-li o národní kulturní památku,* s výjimkou prodeje mezi osobami blízkými nebo spoluvlastníky. Právo státu na přednostní koupi kulturních památek se tak na předmětný dům podle citovaného ustanovení nevztahuje, neboť se nejedná o věc movitou ani o národní kulturní památku, a Nejvyšší správní soud se proto touto žalobní námitkou již dále nezabýval.

Žalobce dále namítá, že právní úprava prohlášení věci za kulturní památku je velmi kusá a vylučuje použití správního řádu. Napadené rozhodnutí je prý zmatečné, neboť neobsahuje poučení o opravném prostředku a neuvádí, kdy nabývá právní moci, nýbrž hovoří toliko o nabytí účinnosti, což v případě individuálního správního aktu nemá žádný význam. Žalovaný porušil zásadu objektivní pravdy, když se nevypořádal s otázkou veřejného zájmu prohlášení předmětné nemovitosti za kulturní památku. V odůvodnění napadeného rozhodnutí totiž pouze konstatoval, které instituce podaly k návrhu svá stanoviska a vyjádření, a neprovedl žádné dokazování, které přenesl na poradní orgán – Vědeckou radu pro státní památkovou péči.

V případě stanoviska Státního ústavu památkové péče žalobce namítá, že toto stanovisko bylo formulováno bez konkrétní znalosti aktuálního stavu objektu, jelikož

prohlídka na místě byla provedena toliko jako návštěva pracovníka žalovaného a nikoliv jako místní šetření. V předmětném domě se sice skutečně narodil Jaroslav Hašek, nicméně zřejmě v jeho části, zbořené již v roce 1927, přičemž ani Mezinárodní společnost Jaroslava Haška netrvá na prohlášení tohoto domu za kulturní památku. Tento dům nemá architektonický či urbanistický význam, neboť podle odborných posudků není pohledově exponován, představuje pouze řadový objekt mezi zajímavějšími sousedícími domy v ulici, které jako kulturní památka chráněny nejsou. Žalovaný se údajně vůbec nevypořádal s důkazním materiálem, který prohlášení domu za kulturní památku nedoporučuje (posudek prof. P. H., statický posudek K. C. a B. R., posudek ing. arch. Y. J., CSc.), a využil pouze těch důkazů, které svědčí pro prohlášení domu za kulturní památku. Dnešní stavebně technický stav objektu je navíc z hlediska statického posouzení v havarijním stavu (posudky společnosti I., s. r. o. a znalce prof. ing. P. N., DrSc.).

Návrhy na prohlášení domu za kulturní památku byly podány teprve v souvislosti s řízením o odstranění stavby, a to ryze účelově, což v konečném důsledku znevažuje význam veřejného zájmu na ochraně památek. Pokud v tomto směru žalovaný tvrdil, že již v roce 1998 bylo známo, že předmětný dům vykazuje znaky kulturní památky, měl být za ni prohlášen již tehdy. V daném případě však skutečným důvodem prohlášení za kulturní památku bylo zabránění demolice domu, což však nekoresponduje s ustanovením § 2 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb.

Proto žalobce navrhuje napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě odmítá tvrzení, že napadené rozhodnutí je zmatečné a uvádí, že účinnost správního aktu není neznámý pojem a odkazuje v tomto směru na odbornou literaturu. K otázce dokazování žalovaný konstatuje, že všechny důkazy zhodnotil jednotlivě i v jejich souvislosti a námitky žalobce v tomto směru považuje za neodpovídající skutečnému textu napadeného rozhodnutí. Hodnocení důkazů nebylo přeneseno na Vědeckou radu pro státní památkovou péči, nýbrž tato instituce byla pouze požádána o vyslovení svého názoru k předloženým důkazům. Důležitým důkazem byla rovněž publikace Umělecké památky Prahy – Staré Město, Josefov, Praha 1996, zachycující kromě památkově chráněných staveb i řadu staveb nechráněných. Tento důkaz byl přitom vypracován ve značném předstihu před zahájením předmětného řízení a je proto naprosto nestranný. Žalovaný nesouhlasí ani s námitkou, že nevyložil architektonický a urbanistický význam předmětného domu a k tomu cituje z napadeného rozhodnutí.

K tvrzení ohledně pochybností, v které části domu se narodil J. Hašek, žalovaný odkazuje na rodný list jmenovaného, z něhož je místo narození v tomto domě patrné, a dále uvádí, že byl posuzován rodný dům a nikoliv byt spisovatele.

Pokud žalobce zpochybňuje stavebně technický stav předmětného domu, zastává žalovaný názor, že dochází ke směšování pojmů „havarijní stav“ a „špatný stavební stav“, přičemž i ze statického posouzení, provedeného firmou I., s. r. o. vyplývá, že špatný stavební stav domu jde rehabilitovat.

Za právně irelevantní žalovaný označuje tvrzení, že k prohlášení domu za kulturní památku došlo z důvodu jeho zamýšleného odstranění. Prohlašování významných věcí za kulturní památky je projevem veřejného zájmu a jedná se o otevřený proces, časově se vztahující k vědeckému poznání, které v daném případě bylo publikováno teprve

v roce 1998. Proto také je nutno odmítnout námitku, že dům nebyl prohlášen za kulturní památku již dříve.

Konečně žalovaný nesouhlasí s argumentací žalobce, že nebyl dostatečně a objektivně zjištěn skutkový stav, neboť tři stanoviska předložená žalobcem považuje za nedostatečná: statický posudek K. C. a B. R. nijak nehodnotí architektonické či urbanistické kvality domu; u posudku doc. P. H. lze pochybovat o zcela objektivním a nezávislém posouzení, protože sám zpracovatel uvedl, že věc prohlédl pouze zevrubně a při hodnocení vycházel z jiných posudků a rozbor Y. J. žalovaný považuje za značně nepřesvědčivý.

Žalovaný navrhuje podanou žalobu zamítnout.

Žalobce v replice k vyjádření žalovaného především uvádí, že se žalovaný nevypořádal s obsahem návrhů na prohlášení předmětného domu za kulturní památku – tzn. s jeho architektonickým a urbanistickým významem a s tím, že návrhy byly podány jako obrana proti odstranění této stavby. Žalobce přitom nesouhlasí s názorem žalovaného, že důvody podání citovaných návrhů jsou právně irelevantní. Žalobce rovněž zpochybňuje hodnověrnost provedených důkazů, a to i proto, že ing. arch. F. K. je členem Domácí rady Klubu Za starou Prahu a zároveň členem Komise Ministerstva kultury pro hodnocení návrhů na prohlášení věci za kulturní památku a rovněž ing. K. F., který jako pracovník Státního ústavu památkové péče zpracoval pro žalovaného v tomto řízení posudek, je členem stejného sdružení. Žalobce odmítá argumentaci žalovaného prostřednictvím odkazů na některé zahraniční odborné prameny, neboť nebyly uvedeny v napadeném rozhodnutí. V této souvislosti žalobce konstatuje nedostatek důvodů rozhodnutí, když ty jsou vysvětlovány teprve ve vyjádření k žalobě a nikoliv v rozhodnutí samotném. Při hodnocení důkazů žalovaný postupoval svévolně, když řadu z nich v rozhodnutí nepoužil. Navíc nikdy nedošlo k ověření památkové hodnoty a technického stavu domu na místě samém. Toto zhodnocení provedl doc. P. H. a ing. Y. J., jejichž závěry však žalovaný bez náležitého zdůvodnění odmítl. Jestliže žalovaný zpochybňuje posouzení provedené doc. P. H., protože tento věc prohlédl pouze „zevrubně“, odkazuje žalobce na vyjádření jazykové poradny Ústavu pro jazyk český AV ČR, podle něhož slovo zevrubný znamená tolik, co „jdoucí do podrobností, do hloubky; podrobný, důkladný“. Celkově proto žalobce považuje vyjádření žalovaného za účelové a mající za cíl teprve následně osvětlit postup jeho rozhodování.

K této replice žalobce zaslal soudu doplňující vyjádření žalovaný, který předně opakuje, že k napadenému rozhodnutí dospěl na základě nezvratných, hodnověrných a transparentních důkazů, přičemž vycházel z odborné literatury, pramenů a názorů grémií odborníků, což prý žalobce úmyslně ignoruje. Pokud žalobce odmítá prameny zásad moderního evropského pojetí ochrany kulturních památek, žalovaný konstatuje, že tuto argumentaci použil toliko jako reakci na nekvalifikovaná tvrzení obsažená v žalobě, podle nichž takovéto zásady vůbec neexistují. K posudku doc. P. H. žalovaný uvádí, že tento posudek vycházel z posudků jiných, takže se jednalo o dokazování v kruhu, kdy na základě dřívějších důkazů, uplatněných v řízení samostatně, byl vytvořen další důkaz.

Protože věc nebyla Vrchním soudem v Praze skončena do 31. 12. 2002, byla dle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní („s. ř. s.“), postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního soudního řádu správního – tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Při jednání, konaném u Nejvyššího správního soudu dne 28. 4. 2004, žalobce i žalovaný setrvali na shora uvedené argumentaci. Zástupkyně žalobce tak především uvedla, že napadené rozhodnutí je zmatečné a neodpovídá výsledkům provedeného dokazování a z tohoto důvodu navrhla jeho zrušení. Pověřený zástupce žalovaného navrhl žalobu zamítnout, přičemž zejména konstatoval, že žalovaný nedelegoval rozhodování v této věci na žádný jiný orgán (Vědecká rada pro státní památkovou péči), nýbrž že toliko vycházel z podkladů a stanovisek těchto orgánů.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí Ministerstva kultury v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

V souzené věci z předloženého správního spisu především vyplývá, že podáním ze dne 7. 11. 2001 Státní ústav památkové péče navrhl předmětný dům prohlásit za kulturní památku, přičemž v tomto podání je výslovně uvedeno, že na tento dům má být vydáno rozhodnutí o odstranění stavby, když ještě v říjnu byl tento dům hodnocen „bez závad“, avšak „zcela účelově v posledních dnech října instalovaná výdřeva pavlačí ve dvoře má podpořit tendenční statický posudek, jehož závěrem je demolovat tento objekt.“ V příloze tohoto návrhu je obsažena historie a popis předmětného domu a je provedeno jeho zhodnocení jako typického příkladu racionalistického pojetí pozdně klasicistní architektury. Podáním ze dne 9. 11. 2001 učinil obdobný návrh Klub Za starou Prahu, který především upozornil na architektonický význam domu, umocněný tím, že se v tomto domě roce 1883 narodil spisovatel J. Hašek.

Přípisem ze dne 30. 11. 2001 žalovaný vyrozuměl žalobce jako vlastníka předmětného domu o tom, že bylo zahájeno řízení o prohlášení domu za kulturní památku.

Ze stanoviska ing. K. F. ze dne 14. 11. 2001 označeného jako „Statické posouzení objektu z visuelní prohlídky“ vyplývá, že předmětný dům je z hlediska statiky stabilní, bez výraznějších vnějších poruch. Přípisem ze dne 10. 12. 2001 Společnost J. H. vyslovila nesouhlas s chystanou demolicí rodného domu J. Haška. Stejná Společnost přípisem ze dne 18. 2. 2002 (a připojenou kopií rodného listu) sdělila, že předmětný dům je rodným domem J. Haška a představuje jedinou připomínku jména tohoto spisovatele v Praze. Rovněž v přípise dr. M. J. ze dne 14. 2. 2002 je uvedeno, že se v tomto domě J. Hašek narodil, na čemž nic nemění ani možnost, že tento dům prošel přestavbou a že Haškovi mohli bydlet v jeho části, která prošla asanací. Souhlas s prohlášením předmětného domu za kulturní památku vyslovil v přípise ze dne 18. 12. 2001 Státní památkový ústav v hl. m. Praze a stejného dne též Magistrát hl. m. Prahy – odbor památkové péče.

Žalobce dne 30. 1. 2002 zaslal žalovanému nesouhlasné stanovisko k návrhu na prohlášení uvedeného domu za kulturní památku. V tomto stanovisku namítá, že značná část původního domu byla zbořena již v roce 1928 a zbytek objektu představuje typovou stavební produkci své doby a s ohledem na další stavební úpravy se již nedá hovořit o ochraně autenticity stavby. Dům se nachází v havarijním stavu, což ze statického hlediska doložil svým posudkem doc. P. N.

Státní ústav památkové péče v přípisu ze dne 5. 3. 2002 a na základě připojeného vyjádření k otázce statiky (ing. K. F) a stanoviska k historickému rozboru (ing. arch. D. S) uvedl, že technický stav domu neznemožňuje jeho opravu a rehabilitaci užívání, že se váže k významné osobnosti české kultury, že představuje typickou většinovou zástavbu Pražské památkové rezervace, kdy bez těchto domů by se tento urbanistický celek rozpadl na nespojité

prvky a ztratil by svůj charakter a konečně že „nemovitosti, které nejsou prohlášeny jmenovitě za kulturní památku, nemají zaručenou dostatečnou ochranu před tlakem na jejich demolici.“

Žalobce v přípisu ze dne 15. 5. 2002 především uvedl, že z listinných důkazů (posudky doc. H, ing. J, vyjádření prof. K) vyplývá, že předmětný dům nemá mimořádnou architektonickou ani urbanistickou hodnotu, pro kterou by měl být chráněn jako kulturní památka. Nebylo prokázáno, že stávající torzo původního domu představuje autentický rodný dům J. Haška, neboť není zcela jasné, v které části domu se tento spisovatel narodil. Technický stav domu není havarijní, nicméně neumožňuje jeho hospodárnou obnovu a následné využití. Žalobce dále namítl, že návrh na prohlášení domu za kulturní památku byl podán účelově a že nebyl prokázán veřejný zájem na prohlášení za kulturní památku na tomto jeho využití.

K tomuto přípisu žalobce připojil architektonicko-historické posouzení předmětné budovy, zpracované doc. P. H, v jehož závěru je uvedeno, že předmětná „budova není za žádných okolností schopná v daném stavu bez radikálních a nákladných zásahů do celé stavební struktury přežívat do budoucnosti a její životnost je tak silně omezena.“ S ohledem na velmi špatný stavební stav, nevalnou historickou hodnotu a obtížnou využitelnost se proto jeví jako jediný přirozený postup demolice budovy a její nahrazení novou budovou, která bude odpovídat morfologii místa.

Ze zápisu z jednání mezi zástupcem žalobce a předsedou Mezinárodní společnosti J. Haška vyplývá, že vybudováním hotelového komplexu za podmínky výraznějšího posílení možností připomenutí památky spisovatele (zřízení místnosti s jeho artefakty, zasazení pamětní desky a busty) bude lépe prohloubena památka J. Haška oproti aktu prohlášení tohoto domu za kulturní památku.

Z písemných připomínek ing. Y. J. e dne 12. 4. 2002 je především zřejmé, že předmětný dům byl v roce 1928 cca z jedné poloviny zbořen a vzniklo tak jeho znehodnocené torzo. Dům je postaven v kasárenském stylu, přičemž však se jedná o dům jeden a nikoliv dva.

Součástí správního spisu je dále stavebně historický rozbor, provedený dne 10. 11. 2001 ing. Y. J, z něhož především vyplývá, že objekty č. p. 645/II při Š. ulici a č. p. 1325/II při Š. ulici tvořily v roce 1842 jeden celek, který lze zařadit k běžné stavební produkci v blokové zástavbě. V roce 1928 došlo ke zboření značné části objektu č. p. 645, takže „z rozsáhlého pavlačového objektu zůstal rozpačitý fragment se zastavěným dvorem“.

Ze závěrů statického průzkumu stavu předmětného domu autorů ing. K. C. a ing. B. R. ze srpna 2001 a ze znaleckého posudku ing. J. Ž. je zřejmé, že tento objekt je nutno odstranit, jelikož pilíře svojí únosností nevyhovují, dřevo ve stropních trámech je nekvalitní či nevyhovující, dřevěné prvky stropních konstrukcí se jeví jako dožilé a stav nosných dřevěných prvků pavlačí je alarmující.

Ze záznamu ze zasedání Vědecké rady Ministerstva kultury pro státní památkovou péči ze dne 6. 6. 2002 vyplývá, že rada jednomyslně předmětný dům považuje za významné architektonické dílo z poloviny 19. století se značným urbanistickým významem, které

vykazuje znaky kulturní památky, a zcela nepochybný je jeho význam z hlediska vztahu k J. Haškovi.

Žalovaný napadeným rozhodnutím prohlásil předmětný dům za kulturní památku, když především konstatoval, že tento dům má přímý vztah k významné osobnosti - ke spisovateli J. Haškovi, a v tomto směru odkázal na vyjádření dr. J., Mezinárodní společnosti Jaroslava Haška a dr. R. P. a podrobně vyložil význam této osobnosti české kultury. Jako místo narození J. Haška uvádí předmětný dům jeho rodný list. Pokud žalobce namítl, že stávající dům byl původně větší a že proto nelze vyloučit, že přímý vztah k J. Haškovi je výrazně potlačen, vycházel žalovaný především ze zjištění kolektivu autorů Ústavu dějin umění AV ČR, kde v jeho publikaci „Umělecké památky Prahy, Nové Město, Vyšehrad, Vinohrady – Praha 1“ je uvedeno, že na místě původního domu č. p. 645 byla po jeho zboření vystavěna klasicistní čtyřkřídlá novostavba dle plánů z roku 1842, rozkládající se mezi ulicí Š. a Š. a byla v době výstavby rozdělena na dvě č. p.: pův. 645 při Š. a nové č. p. 1325 při Š. ul. Pokud tedy rodný list J. Haška uvádí dům č. p. 1325, nemohlo se jednat o dům, který sice tvořil jeden stavebně architektonický celek s domem č. p. 1325, ale byl orientován do Š. ul. a již v době narození J. Haška byl evidován jako č. p. 645. Proto dnešní dům č. p. 1325 ve Š. ulici je rodným domem J. Haška.

Žalovaný dále konstatoval, že předmětný dům vykazuje znaky kulturní památky dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 20/1987 Sb. a v tomto směru vycházel ze stanovisek Magistrátu hl. m. Prahy, ústřední organizace státní památkové péče, Státního památkového ústavu, Komise Ministerstva kultury pro hodnocení návrhů na prohlášení věci za kulturní památku a Vědecké rady pro státní památkovou péči. Žalovaný rovněž vycházel ze shora citované odborné publikace, v níž je tento dům označen za „pozoruhodný příklad racionalistického pojetí pozdně klasicistní architektury“. Byť tento architektonický typ byl někdy charakterizován jako kasárenský či kasárnický, je absence jeho bohatší architektonické a umělecké výzdoby projevem dobově podmíněného a slohově vytříbeného řešení, v jehož důsledku není význam domu v souvislostech dobového uměleckého vývoje oslaben, nýbrž naopak posílen. Cenná je rovněž skutečnost, že tento dům je autorsky určen a že se k němu dochovaly dobové stavební plány. Hodnotné je zejména hlavní průčelí domu se zdobným horizontálním členěním hladké klasicistní fasády parapetními římsami s opticky vyváženým rozvržením okenních otvorů a citlivým tvarováním architektonických prvků. Značným se jeví rovněž význam domu z hlediska urbanistického, popř. archeologického, neboť se uplatňuje jako ukončení průhledu N. ulicí z V. ulice a jako podstatný prvek v utváření historické křivky Šk. ulice, která je středověkého původu. Jeho dnešní stavebně technický stav není havarijní, což vyplývá ze stanoviska žalobce ze dne 15. 5. 2002, z vyjádření statiků K. C. a B. R. a z odborného posudku ing. K. F. Je zjevné, že dům lze s využitím běžně dostupných stavebně technických postupů opravit a přiměřeným způsobem využívat, aniž by bylo ohroženo zachování jeho významu jako kulturní památky.

Žalovaný konečně uvedl, že nepřihlížel k tomu, že žalobce uvažuje o odstranění předmětného domu a o jeho nahrazení novostavbou pro hotelové účely a nezohlednil proto ani argumentaci uplatněnou v tomto směru ze strany ústřední organizace státní památkové péče a posudků Y. J. a P. H. Tyto skutečnosti jsou totiž z hlediska rozhodování o prohlášení za kulturní památku nevýznamné. V této souvislosti však odstranění památkově chráněné stavby, resp. stavby, která se nalézá v památkové rezervaci, je podle ustanovení § 92 odst. 1 a § 126 odst. 1 stavebního zákona podmíněno předchozím souhlasem příslušného orgánu státní památkové péče, takže je zřejmé, že žalobce již v době, kdy dům kupoval, mohl předpokládat, že k odstranění stavby tento souhlas vydán nebude.

Nejvyšší správní soud především konstatuje, že v souzené věci žalovaný rozhodl o prohlášení předmětného domu za kulturní památku. Došlo tak k aplikaci ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož za „*kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje Ministerstvo kultury České republiky nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory,*

a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,

b) které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.“

Je tedy zřejmé, že podstata souzené věci spočívá ve zhodnocení toho, zda předmětný dům je možno považovat za významný doklad historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti, případně zda má přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem. Z obsahu napadeného rozhodnutí žalovaného je přitom zřejmé, že žalovaný shledal naplnění obou citovaných zákonných podmínek. Nejvyšší správní soud v této souvislosti zároveň předesílá, že řada uplatněných žalobních námitek s podstatou rozhodované věci bezprostředně nesouvisí, jelikož se vztahuje výhradně k otázce posouzení stavebně technického stavu předmětné nemovitosti, což s ohledem na výše uvedené není právně významné.

K jednotlivým žalobním bodům uvádí Nejvyšší správní soud následující:

Žalobce především uvádí, že právní úprava prohlášení věci za kulturní památku je velmi kusá a vylučuje použití správního řádu. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje na právní názor publikovaný již v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 2001, č. j. 7A 13/99 - 28, podle něhož i když ustanovení § 44 zákona č. 20/1987 Sb. vylučuje pro řízení o prohlašování věcí za kulturní památky užití správního řádu, musí správní orgán v takovém řízení dbát základních zásad správního řízení. V souzené věci je proto relevantní nikoliv samotná skutečnost, zda bylo postupováno podle správního řádu, nýbrž zda žalovaný respektoval práva vlastníka předmětného domu (tzn. žalobce), nacházející oporu právě v základních zásadách správního řízení. V tomto směru Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaný žalobce písemně vyrozuměl o podání návrhu na prohlášení domu za kulturní památku (§ 3 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb.), umožnil mu uplatnit jeho argumentaci a předkládat důkazy, s nimiž se následně řádně vypořádal, a souhrnně je proto možno konstatovat, že žalovaný respektoval základní zásady správního řízení a tuto skutečnost v konečném důsledku nepopírá ani samotný žalobce.

Nejvyšší správní soud se neztotožňuje ani s tvrzenou zmatečností napadeného rozhodnutí, spočívající v absenci poučení o opravném prostředku a v tom, že hovoří o nabytí „účinnosti“ namísto o nabytí „právní moci“ rozhodnutí. Důvody zmatečnosti totiž musí dosahovat značného stupně intenzity [viz např. § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], což v daném případě zjevně dáno není. Za situace, kdy zákon výslovně nestanoví formální a obsahové náležitosti rozhodnutí, neumožňuje ani podání opravného prostředku proti němu a toto rozhodnutí neobsahuje poučení, že opravné prostředky nejsou přípustné, totiž nelze z tohoto důvodu vůbec hovořit o jeho protizákonnosti. Z obdobného důvodu neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou ani námitku ohledně poučení o „účinnosti“ napadeného rozhodnutí, neboť je zjevné, že tato informace byla pro žalobce dostatečně srozumitelná, o čemž mimo jiné svědčí i včasnost podané žaloby, a jednalo se navíc o informaci nadbytečnou, když

poučení o nabytí právní moci nevyžaduje ani správní řád (viz § 47 odst. 4). Jakkoliv tedy je pojem „účinnosti“ rozhodnutí namísto právní moci ne zcela přesný (byť pojem účinnosti rozhodnutí v některých případech používá i odborná literatura, viz např. D. Hendrych a kol., *Správní právo, obecná část,* 4. vyd., C. H. Beck, str. 312) a pověřený zástupce žalovaného při jednání před Nejvyšším správním soudem použití tohoto termínu označil za písařskou chybu, v souzené věci tímto způsobem práva žalobce zjevně zasažena nebyla, a proto Nejvyšší správní soud shledal rovněž tuto žalobní námitku nedůvodnou.

K námitce, že žalovaný porušil zásadu objektivní pravdy, když se nevypořádal s otázkou veřejného zájmu prohlášení předmětné nemovitosti za kulturní památku, je nutno uvést, že veřejný zájem prohlášení věci za kulturní památku je obecně vymezen v ustanovení § 1 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu. Tento obecný účel je dále blíže specifikován u jednotlivých druhů památek. V případě kulturních památek je tento veřejný zájem dostatečně přesně vymezen právě v citovaném ustanovení § 2 zákona č. 20/1987 Sb., takže z tohoto hlediska nazíráno vypořádání se s otázkou veřejného zájmu na prohlášení věci za kulturní památku ve svojí podstatě představuje zjištění naplnění zákonných podmínek obsažených ve zmíněném ustanovení. Přitom se Nejvyšší správní soud neztotožňuje s tvrzením žalobce, že v odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný pouze konstatoval, které instituce podaly k návrhu svá stanoviska a vyjádření, neboť toto tvrzení nekoresponduje s obsahem citovaného rozhodnutí, když na jednotlivých provedených důkazech žalovaný dovozoval naplnění uvedených zákonných podmínek a není tedy ani pravdou, že dokazování přenesl na poradní orgán (Vědeckou radu pro státní památkovou péči).

Další žalobní námitky brojí proti výsledkům provedeného dokazování a proti jejich hodnocení.

K tvrzení, že v předmětném domě se sice skutečně narodil J. Hašek, nicméně zřejmě v jeho již dříve zbořené části, Nejvyšší správní soud vycházel především z rodného listu J. Haška, z něhož je místo narození právě v tomto domě zřejmé a zbořena byla samostatná část nemovitosti, vedená pod č. p. 645, tedy nikoliv rodný dům J. Haška. Jakkoliv nebylo ve správním řízení zjištěno, ve kterém bytě se J. Hašek narodil, je nutno souhlasit s názorem žalovaného v tom smyslu, že v souzené věci byl posuzován rodný dům tohoto spisovatele a nikoliv jeho rodný byt. Nejvyšší správní soud proto dospívá k závěru, že přímý vztah předmětného domu k osobě J. Haška byl v daném případě dostatečně prokázán a protože J. Hašek nesporně představuje jednu z nejznámějších a nejvýznamnějších osobností naší literatury (k tomu lze pro stručnost odkázat na podrobné odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaného) – což ostatně nikterak nezpochybňuje ani žalobce – je možno uzavřít, že zákonný důvod pro prohlášení domu za kulturní památku ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 20/1987 Sb. dán byl.

Přitom z obsahu citovaného ustanovení § 2 je zřejmé, že k prohlášení věci za kulturní památku postačuje naplnění jediného zákonného znaku, což v daném případě znamená, že předmětná nemovitost mohla být stricto sensu prohlášena za kulturní památku již jen z důvodu přímého vztahu k J. Haškovi, bez nutnosti prokázání naplnění podmínek dle písm. a) stejného ustanovení.

Ohledně architektonického a urbanistického významu předmětného domu Nejvyšší správní soud konstatuje, že správní spis obsahuje řadu posudků a vyjádření,

v nichž je tento význam hodnocen značně rozdílně. Zatímco ve stanoviscích Magistrátu hl. m. Prahy - ústřední organizace státní památkové péče, Státního památkového ústavu, Komise Ministerstva kultury pro hodnocení návrhů na prohlášení věci za kulturní památku a Vědecké rady pro státní památkovou péči je architektonický a urbanistický význam domu hodnocen pozitivně, stanoviska zpracovaná Y. J. a P. H. jsou opačného vyznění. Za této situace musel žalovaný provést hodnocení provedených důkazů, a to v souladu s obecnými zásadami správního řízení. Nejvyšší správní soud, který tento jeho postup přezkoumal z hlediska dodržení kritéria zákonnosti, dospěl k závěru, že žalovaný respektoval zásadu volného hodnocení důkazů, když důkazy hodnotil podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě i všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti. Není proto pravdou – jak tvrdí žalobce -, že se žalovaný s důkazním materiálem nevypořádal. Jestliže tedy žalobce s výsledky provedeného dokazování a s jeho právními závěry nesouhlasí, je nutno tento nesouhlas chápat pouze jako vyjádření subjektivního názoru na výsledek správního řízení, který však nemůže zpochybnit jeho zákonnost. Žalovaný se totiž neopomenul vyjádřit ke všem provedeným důkazům a dostatečně zjistil skutkový stav věci, který interpretoval v souladu s citovanou zákonnou úpravou. Žalovaný tak nevycházel jen z podkladů a stanovisek dodaných vlastníkem (žalobcem) a organizacemi státní památkové péče, nýbrž opřel se při rozhodování rovněž o reprezentativní odbornou publikaci a svůj závěr ohledně architektonického a urbanistického významu předmětné nemovitosti dostatečně a přesvědčivě odůvodnil, když především konstatoval, že tento architektonický typ byl sice někdy označován za kasárenský, nicméně absence jeho bohatší architektonické a umělecké výzdoby je projevem dobově podmíněného a slohově vytříbeného řešení, v jehož důsledku není význam domu v souvislostech dobového uměleckého vývoje oslaben, nýbrž naopak posílen. Cenná je rovněž skutečnost, že tento dům je autorsky určen a že se k němu dochovaly dobové stavební plány. Hodnotné je zejména hlavní průčelí domu se zdobným horizontálním členěním hladké klasicistní fasády parapetními římsami s opticky vyváženým rozvržením okenních otvorů a citlivým tvarováním architektonických prvků. Značný je rovněž význam domu z hlediska urbanistického, popř. archeologického, neboť se uplatňuje jako ukončení průhledu N. ulicí z V. ulice a jako podstatný prvek v utváření historické křivky Šk. ulice, která je středověkého původu.

Konečně k argumentaci žalobce, že důvod podání návrhů na prohlášení předmětného domu za kulturní památku byl ryze účelový, neboť touto formou mělo být zabráněno jeho demolici, Nejvyšší správní soud konstatuje, že tyto námitky jsou právně irelevantní, neboť brojí proti vnitřním motivům iniciátorů tohoto správního řízení (které není řízením návrhovým), přičemž však soudní přezkum se týká toliko jeho průběhu a výsledku. Jinými slovy řečeno, motivace k podání předmětného návrhu mohla být prakticky jakákoliv, neboť sama o sobě nepodléhá soudnímu přezkumu, a relevantní se jeví toliko zjištění, zda pro prohlášení domu za kulturní památku byl dán či nikoliv příslušný zákonný důvod. Navíc je vhodné dodat, že účelem zákona č. 20/1987 Sb. je ochrana kulturních památek, takže nemůže být viděno jako v rozporu s tímto účelem zákona, pokud byly návrhy na prohlášení předmětného domu za kulturní památku podány jako jeden z prostředků k jeho ochraně.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospívá k závěru, že napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu a z hlediska uplatněných žalobních námitek odpovídá zákonu. Proto Nejvyšší správní soud žalobu jako nedůvodnou zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

Žalobce, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovaný, který byl v tomto řízení plně úspěšný, uplatnil náklady řízení v celkové výši 720 Kč, kterou představuje jízdné (4 x 150 Kč za jízdné autobusem z Prahy do Brna a zpět – za účelem nahlédnutí do spisu dne 19. 4. 2004, č. l. 73, a z důvodu jednání před Nejvyšším správním soudem dne 28. 4. 2004) a stravné [2 x 60 Kč, viz § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách ve spojení s § 1 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 449/1992 Sb.] Proto byla náhrada v této výši žalovanému soudem přiznána a žalobci byla stanovena přiměřená lhůta k jejímu zaplacení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. 4. 2004

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu